

Täysistunto 9.9.2021 klo 9.30-11.30

Osallistujat

Jäsenet: pj. Inka Hopsu (vihr), vpj. Sanna Antikainen (ps), vpj. Kimmo Kiljunen (sdp), Merja Kyllönen (vas), Eva Biaudet (rkp), Helena Laukko (monenkeskinen yhteistyö –painopiste), Gary Klaukka (koulutus, demokratia -painopiste), Helena Arlander (kestävää talouskasvua ja työtä –painopiste), Anne Tarvainen (ilmastonmuutos ja luonnonvarat –painopiste), Karoliina Tikka (naiset, tytöt, syrjimättömyys –painopiste, vara 22-23), Juho Uusihakala (kestävää talouskasvua ja työtä –painopiste, vara), Elias Pekkola (UniPID), Marianne Laxén (Rauhanliitto, vara), Pia Björkbacka (SAK), Maria Suoheimo (humanitaarisen avun painopiste), Juha Ruippo (MTK), Elina Sonninen (EK), Katri Suomi (koulutus ja demokratia –painopiste, vara), Jouni Hemberg (koulutus ja demokratia –painopiste 22-23), Elina Korhonen (naiset, tytöt, syrjimättömyys –painopiste), Leena Suojala (MTK vara)

Asiantuntijajäsenet: Zabrina Holmström (OKM), Sonja Hyötylä (Finnwatch), Marina Venäläinen (OM), Anna Savolainen (UM), Anu Saxén (UM), Pekka Kaihilahti (UM), Taina Kulmala (VNK), Sami Pirkkala (keke-toimikunta), Anne af Ursin (VM), Marjaana Kokkonen (YM), Elina Häkkinen (STM), Ulriikka Johansson (SM)

Muut: Antti Rautavaara (UM), Matti Väänänen (UM), Jaakko Jakkila (UM)

Sihteeristö: Marikki Stocchetti, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Vpj. Antikainen avasi kokouksen klo 9.30.
2. Pöytäkirjojen hyväksyminen
Hyväksyttiin täysistuntopöytäkirja 20.5.2021 ja työvaliokunnan pöytäkirja 10.6.2021.
3. Afganistan päivitys: miten muuttunut tilanne vaikuttaa Suomen kehityspolitiikan, ulkosuhteiden ja humanitaarisen avun kokonaisuuteen sekä rahoitukseen?

Afganistan kuului Suomen kehitysyhteistyön keskeisempiin kumppanimaihin vuodesta 2002. Euronääräisesti Afganistan on saanut Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaista eniten tukea, vuosittain noin 30 miljoonaa euroa. Viime viikkojen traagisten tapahtumien ja Talebanien valtaannousun vuoksi kansainvälinen avunantajayhteisö on jäädyttänyt kehitysyhteistyönsä apuriippuvaiselle alueelle. Myös Suomi keskeytti kehitysyhteistyönsä Afganistanissa elokuun puolivälissä, mutta humanitaariset toimijat jatkavat alueella erittäin haastavissa olosuhteissa.

Suomen kehitysyhteistyörahoitus Afganistanille kanavoitui pääosin monenkeskisten toimijoiden, kuten YK-järjestöjen ja Maailmanpankin kautta. Kehitysyhteistyörahoitukseen lasketaan myös humanitaarinen apu ja tuki suomalaisille kansalaisjärjestöille, sekä OECD:n kehitysyhteistyön kriteerit täyttävä siviilikriisinhallinnan rahoitus. Kehitysyhteistyön avulla on parannettu lasten koulunkäyntimahdollisuuksia, tuettu peruspalveluiden tarjontaa, tehty tasa-arvotyötä ja vahvistettu afgaanien oikeuksia ja mahdollisuuksia perhesuunnitteluun. Afganistanissa on toiminut kolme suomalaista järjestöä: Suomen Punainen Risti, Fida International ja Väestöliitto. Nykyinen tilanne vaatii Suomelta ja koko kansainväliseltä yhteisöltä nopeaa reagointi muuttuvaan tilanteeseen erityisesti hälyttävän ihmisoikeustilanteen valossa.

Tilannepäivitys ja miten eteenpäin? apulaisosastopäällikkö Pekka Kaihilahti, ulkoministeriö: On varhaista sano, millaiseksi tilanne muodostuu ja millainen hallintomalli syntyy. Suomella ja verkkoimilla ei ole toiminnassa olevia edustustoja maassa ja tilanteen seuranta on sen vuoksi vaikeaa. Taleban on ottanut vallan maassa ja muodostaa hallitusta. On huomioitava se, että Tale-

ban on liike, ei yhtenäinen toimija. Maassa toimii useita terroristijärjestöjä, esim. ISIS-KP, jonka yhtenä tavoitteena luoda epäjärjestystä ja hankaloittaa avunantajien paluuta Afganistaniin. Näyttää siltä, että sisällissodan mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Tällä hetkellä päällä on jo humanitaarinen kriisi, josta voi muodostua humanitaarinen katastrofi. Jo ennen Talebanin valtaan nousua oli vaikeaa mm. koronan ja kuivuuden vuoksi. Puolet väestöstä on humanitaarisen avun tarpeessa. Maan sisäisiä pakolaisia on kasvavassa määrin sekä noin 3 milj. pakolaista Pakistanissa ja Iranissa. Nyt on vältettävä humanitaarisen kriisin paheneminen ja lievitettävä sitä. Suomi on antanut 3 milj. euroa ja 19.8. päätettiin antaa 3 milj. euroa lisää tähän. Samaan aikaan Suomi ja EU sekä samanmieliset maat seuraavat ja valmistavat uusia politiikkalinjauksia. Käydään keskustelua ja koordinaatiota EU:ssa, pohjoismaiden kesken ja laajemminkin. Talebanin toimintaa seurataan erittäin tarkkaan. Suomi linjasi 17.8. että kehitysyhteistyö Afganistaniin keskeytetään, jatkoa ja edellytyksiä arvioidaan kansainvälisen yhteisön kanssa. UKKMI totesi, että Suomi ei ole hylkäämässä Afganistanin kansaa. Viimeisten 20 vuoden saavutuksia ei tule myöskään unohtaa tai heittää hukkaan. Muutosta Afganistanissa on tapahtunut, eikä maa ole sama kuin 90-luvulla, eikä tule siihen todennäköisesti enää palaamaan. 90-luvulla ei esim. naisopettajia ollut ollenkaan, nyt noin 30% opettajista on naisia. Tytöt eivät käyneet koulua, nyt noin 40% oppilaista on tyttöjä. 90-luvulla ei myöskään nähty samanlaista naisten protesteja kuin viime päivinä on nähty. Tulee pohtia, mitä olisi tapahtunut, jollei Afganistania olisi tuettu viimeisten 20 vuoden aikana. Negatiiviset vaikutukset olisivat varmasti tuntuneet myös Euroopassa. Suomen tavoitteet pysyvät samoina kuin aiemminkin. Tilanne kentällä on vaikeutunut, keinovälikoimaa täytyy tarkastella ja tämä vie aikaa. Afganistaniin halutaan inklusiivinen hallitus, joka pitää kiinni kansainvälisistä velvoitteista, ml. ihmisoikeudet. Samanaikaisesti Afganistaniin ei haluta terrorismin työssijaa. Näistä lähtökohdista pohditaan, millainen yhteistyösuhde maan kanssa tulee olemaan. Joitain vipuvarsia on: kehitysyhteistyö, Afganistanin keskuspankin varat on jäädytetty ja tällä voidaan painostaa. Maata ei unohdeta, pysyy kv. yhteisön agendalla: humanitaarisen kriisin ja kehityksen lisäksi maalla on suoraan vaikutusta Eurooppaan. Hallitsematon siirtolaisuus, terrorismi, huumekauppa ovat ilmiöitä, joiden ei haluta lisääntyvän. On tärkeää käydä laajaa keskustelua suhteestamme maahan ja yhteistyöstä sen kanssa, ml kehitysyhteistyö. Tulee pohtia mitä saavutettiin viimeisten 20 vuoden aikana, mitä oppeja siitä on saatavissa ja kuinka muokattava toimintatapoja hauraissa konteksteissa. Selvityksiä tilataan, mutta tehdään harkitusti, koska Suomella on rajalliset resurssit. KPT on arvokas foorumi käydä keskustelua myös tästä tilanteesta.

Keskustelussa Suomen Punainen risti totesi, että maassa on päällä hätätila. Punainen Risti ja Punainen puolikuu toimivat maassa; toimintatila humanitaaristen lakien mukaan toteutuu ja tämä on tärkeää olipa vallassa kuka tahansa. Nämä järjestöt ovat työskennelleet maassa 80-luvulta lähtien ja työ jatkuu edelleen. Kuivuus on kurittanut maata viime vuoden lopulta; 11 milj. ruokaturvatonta ihmistä sekä koronatilanne vaikeuttavat tilannetta entisestään. Humanitaarisen avun tarve tuplaantuu ja toimijoiden määrä vähenee – paineet kasvavat. Yli puolet väestöstä tarvitsee apua. Konflikti näyttää rauhoittuneen (pl. Panshir). Muu tilanne hankala, esim. millä rahoitetaan peruspalvelut. Kansainvälisesti tästä on huolta. Operatiiviset haasteet: millainen pankkisysteemi, miten rahaa liikutetaan, logistiikka, kansainväliset hankinnat. Tämä käytännön puoli on haasteellinen.

Väestöliitto on tehnyt vuosia työtä Afganistanissa seksuaali- ja lisääntymisterveyden parissa ja tälläkin hetkellä klinikat ovat auki. Vaikuttaneet myös politiikkaan, tehneet töitä myös saavutettavuuden kanssa. Nyt on luovuttu vaikuttamistoiminnasta (kehitysyhteistyövaroin toteutetusta) ja paikallistoimijat siirtyivät sujuvasti humanitaariseen työhön. Syyskuun palkkoja ei ole maksettu. Nexus tärkeää, pitää pystyä joustavasti tukemaan yhteistyössä ihmisiä ääritilanteessa. Maassa on yksi maailman suurimmista äitiyskuolemista. Naiset, jotka ovat käyneet töissä haluavat jatkaa, mutta heitä on kuitenkin uhkailtu ja suoritettu kotietsintöjä. Suomi saa joka päivä päivi-

tystä ympäri maata näiltä toimijoilta. Liikkuvat klinikat osittain lopetettu. Pelko suurta, kättilöt eivät voi liikkua ilman miespuolista saattajaa, kollegat eivät voi pitää yhteisiä palavereja, kun ovat eri sukupuolta. Paikallisia toimijoita tulisi tukea. Kuullaan mitä tapahtuu ja tuetaan paikallisen kansalaisyhteiskunnan kautta demokratiaa.

YK on maassa ja pysyy siellä ja keskustelee hallinnon kanssa. Myös humanitaarisen avun jakajana kattaa 90% maasta. Ristiriitaista tietoa siitä minkälaiset toimintamahdollisuudet ovat tällä hetkellä. Pääosa työntekijöistä voi olla mukana toiminnassa. Naisten ja tyttöjen puolesta on otettu kantaa ja on tärkeää, että apu menee heille perille. Kv. yhteisön yhteisymmärrystä tarvitaan. Humanitaarisen avun lisääminen on tärkeää, pula tarvikkeista on huutava ja pankkiongelmia rasittaa. Korkeakoulutuspuolelta tiedonkeruu on meneillään. Keskustelussa pohdittiin muun muassa sitä, miten Afganistan tulee edustautumaan eri YK-elimissä?

Ulkoministeriö kertoi, että Afganistanin edustautuminen on tarkastelussa EU:n puitteissa, eikä ole ongelmantonta. Talibanin johto edelleen YK:n terroristilistattuina, ja tullaan katsomaan, kuinka tähän suhtaudutaan. Riippuu siitä, kuinka noudattavat kv. velvoitteita. Nexus-ajattelu on erittäin tärkeää ja tiedossa ja harkinnassa ulkoministeriössä.

Kysyttiin myös turvatakuista: voiko esim. SPR toimia turvallisesti. Kuinka monta suomalaista on paikan päällä?

SPR kertoi, turvatakuiden osalta, että ne ovat pitäneet ja että nykyinen hallinto ei ole vaikeuttanut toimintaa. Punainen puolikuu pyörittää sairaaloita ja tästä on sovittu hallinnon kanssa. Rikkeitä sitä vastaan ei ole ollut. Suomalaisia paikalla on vain yksi, kansainvälistä henkilöstöä on enemmän, monta tuhatta ihmistä ympäri maata, mutta suurin osa työntekijöistä on paikallisia. Todettiin myös, että Suomen valtion olisi tuettava kansalaisjärjestöjä ja esitettiin toive ulkoministeriön suuntaan Suomen panoksesta rauhanvälitykseen.

UM totesi, että rauhanvälitys on kilpailtu ala, mutta eri raiteilla voidaan yrittää päästä mukaan. Suomella on ollut useita hankkeita rauhanvälityksen ja -neuvottelujen alalla vuosien varrella. Jos tilanne tarjoutuu, pidetään silmät auki.

Todettiin myös, että nyt on aika pohtia demokratian käsitettä, joka Afganistanissa on erilainen kuin meillä. On olemassa kuitenkin tietyt universaalit periaatteet, joihin myös Afganistan on sitoutunut. Mutta kulttuuri on erilainen. Tämä käytävä läpi.

4. Kehitysevaluoinnin vuosiraportin pääviestit toimikunnalle

Kehitysevaluoinnin vuosiraportin esittely: Anu Saxén, yksikönpäällikkö (EVA-11) ulkoministeriö: Kehitysevaluoinnin vuosiraportti (2020) esittää yhteenvedon evaluointien esiintuomista kehityspolitiikan ja -yhteistyön vahvuuksista sekä kehittämiskohteista. Viime vuonna toteutetut laajat evaluoinnit kohdistuivat ajankohtaisiin mutta samalla haastaviin kehityspolitiikan ja -yhteistyön kysymyksiin. Evaluointien aiheina olivat maaohjelmat hauraisissa konteksteissa, vaikuttaminen monenkeskisessä yhteistyössä sekä kumppanimaiden talouden vahvistaminen.

Henkilöstöä evaluointiyksiköllä oli vuonna 2021 yhteensä 5, vuosibudjetti n. 1.5 M€ . Tekevät 4-5 evaluointia per vuosi. Etenee niin, että ensin tehdään Concept Note ->TOR -> evaluoinnin toteutus -> julkinen raportti ja esittely -> johdonvastine -> seuranta ja takaisinraportointi.

Kansainvälistä yhteistyötä on tehty mm. koronan osalta (yhteisevaluointi UNHCR:n, ALNAPin sekä Kolumbian ja Ugandan kanssa. Lisäksi 'Covid Response and Recovery Multi Partner TF evaluointi.' MOPAN:issa teknisen työryhmän asiantuntijajäsen sekä toiminnan evaluoinnin referenssiryhmän jäsen. Lisäksi mukana vertaisarvioinneissa: WFP asiantuntijatiimin jäsen, EVA-11 toiminnan arviointi yhdessä Sveitsin ja Irlannin kanssa. SDG/Agenda 2030: osalta mukana tapahtumissa HLPF:ssa (SDG evaluointi oli Suomen pääsivutapahtuma 2021). Mukana SDG evaluointimanuaalin laatimisessa, ja koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Myös esiintymisiä OECD Eval-NET, Nordic+ kokouksissa ja konferensseissa.

Hauraiden maiden arvioinnissa todettiin, että Suomen rahoittamat hankkeet ovat linjassa sekä kumppanimaiden kansallisten strategioiden ja suunnitelmien että niistä vastaavien viranomais- tahojen tavoitteiden kanssa. Maaohjelmat tarjoavat lisätukea Suomen ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan toteuttamiselle. Suosituksina todettiin, että hauraissa olosuhteissa tarvitaan mukautuvaa ohjausta, kehitysyhteistyön, rauhanvälityksen ja humanitaarisen avun välisiin yhteyksiin tulee panostaa. Fokuksena tulee olla rauhanrakennustyön sekä valtion kehittämisen tavoitteiden tukeminen sekä ihmisoikeuksiin liittyvät tavoitteet on selkiytettävä kaikissa maaohjelmissä.

Vaikuttaminen multijärjestöissä: Suomen vaikuttamistyö koostuu teemapohjaisesta vaikuttamisesta ja yleisestä vuorovaikutuksesta. Tuloksena on se, että vaikuttamistyön ohjaus ministeriössä on ollut tuloksellista. Suomi tunnetaan systemaattisena, pitkäjänteisenä ja sitoutuneena rahoittajana. Henkilöstön avulla vaikuttamista ei ole pystytty hyödyntämään täysimääräisesti asiantuntijoiden rajallisesta määrästä ja henkilöstön urakierrosta johtuen. Suosituksena todettiin, että yhdensuuntaisesta vaikuttamisesta tulee pyrkiä vastavuoroiseen yhteistyöhön. Tarvitaan lisää vaikuttamistyöhön kohdistuvaa poliittista ja rahallista tukea. Monenkeskiseen vaikuttamiseen ulkoministeriössä tarvitaan lisää henkilöresursseja ja näiden strategisempaa hyödyntämistä.

Tuki talouksien vahvistamiseksi, työpaikkojen luomiseksi ja toimeentulon parantamiseksi:

Vaikka UM:n rahoittamien toimintojen johdonmukaisuus on parantunut, todettiin, että strategisen ohjauksen riittämättömyys heikentää tuloksellisuutta ja johdonmukaisuutta. Kaupallistaloudellisten suhteiden painottamista kehitysyhteistyössä ei ole systemaattisesti suunniteltu eikä resursoitu tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuen kanavoiminen multijärjestöjen kautta ei tue toivotulla tavalla suomalaisten yritysten liiketoimintaa eikä vahvojen 'suomalaisten' kumppanuuksien luomista maatasolla. Suosituksina todettiin, että tarvitaan yksityisen sektorin toimintalinjaus ja ohjeistus parantamaan yksityisen sektorin instrumenttien käytettävyyttä. Tulisi panostaa kahdenvälisessä yhteistyössä erityisesti strategisiin sektoreihin kuten metsät, innovaatiot ja yksityinen sektori. Tulisi vahvistaa kumppanuutta EU:n rahoittamien toimijoiden kanssa.

Kokoavia havaintoja 2020-2021 toteutetuista keskitetyistä evaluoinneista:

- Kehitysyhteistyöllä on edistetty kestävästä tuloksellisuutta: Investoinnit infrastruktuuriin, panostus teknologian siirtoon ja tietotaidon vahvistamiseen -> nähtävissä muutoksia yhteisötasolla, instituutioissa ja yhteiskunnassa, fokusoitu rajalliseen määrään kumppaneita, satsattu paikalliseen omistajuuteen. Ministeriön henkilöstön osaaminen ja sitoutuminen hyvää, samoin UM:n vahva politiikkaohjaus, pitkäjänteisyys, aktiivinen vaikuttamistyö, johdonmukaisuus sekä sopiva joustavuus
- Suomella on hyvä maine: Systemaattinen toimija, keskittyä tiettyihin tarkkaan valittuihin teemoihin, pitkäaikainen sitoutuminen, tarjoaa ratkaisuja kumppanimaiden keskeisiin haasteisiin, naisten ja nuorten roolin vahvistaminen ja osallistaminen, rauhanvälitysarkkitehtuurin kehittäminen
- Kumppanuus- ja instrumenttivalinnat ovat olleet onnistuneita: Suomen ja kumppanimaiden yksityisellä sektorilla merkittävä rooli kestävästä kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Kumppanuusjärjestelyiden avulla ja yksityisen sektorin instrumentit ovat lisänneet maiden välistä kauppaa ja suomalaisten yritysten läsnäoloa. Hyvän politiikkaohjauksen ja järjestöjen yhteistyön ansiosta kumppanuudet toimivat hyvin ja tuloksia syntyy vaikka toimintaa ohjataan ministeriössä usean yksikön toimesta.
- Strategista suunnittelua ja suunnitelmallisuutta tulisi kehittää: Eri toimijoiden yhteistyö ollut vähäistä. Suunnittelussa ja ohjelmoinnissa tulisi lisätä sidosryhmien osallistamista, ml. kansalaisyhteiskunta. Siirryttäessä kehitysyhteistyöstä muuhun yhteistyöhön tarvitaan visiota, pitkäaikaista, eri toimijat huomioivaa strategista suunnitelmallisuutta. Yksityissektorin roolin vahvistaminen ja kehitysyhteistyön selkeämpi kytkös taloudellisiin ulkosuhteisiin. Yksityisen sektorin yhteistyössä tarvitaan strategista

ohjausta lisäämään vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Yksityisen sektorin instrumenteissa ja palveluissa on aukkoja, jotka rajoittavat liiketoimintamallien luomista ja liiketoiminnan kehittämistä kumppanimaissa. Kehittämällä kokonaisvaltaista lähestymistapaa sekä maantieteellisten alueiden ja kokonaisuuksien ulkoisia kytköksiä voidaan vähentää hajanaisuutta ja lisätä toiminnan näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Hankeportfolion sisäistä synergiaa voisi parantaa

Käynnissä olevat ja suunnitellut evaluoinnit:

Juuri valmistuneet:

- Itäosaston toteuttama kehityspoliittikka, toukokuu 2021
- Vietnamin transitiostategia, kesäkuu 2021
- Business to Government-alustan kehittävä tarkastelu, toukokuu 2021
- Kartoitus rauhanvälityksen interventioista, huhtikuu 2021

Käynnissä olevat:

- Vesidiplomatia, lokakuu 2021
- Vuosina 2018-2020 toteutettujen hajautettujen evaluointien metaevaluointi
- 'Toimintojen sopeuttaminen pandemia- ja muihin kriisitilanteisiin'
- Humanitaarisen avun evaluointi
- Vaikuttaminen EUn kehityspoliittikkaan

Seuraavan evaluointisuunnitelman laatiminen marraskuussa 2021.

Suomen, Sveitsin ja Irlannin evaluointitoimintojen vertaisarvioinnin löydökset:

UM:n evaluointitoiminta on tarkoituksenmukaista, riippumatonta ja noudattaa hyvää evaluointikulttuuria, UM:n evaluointinormia/mandaattia ei tarvitse muuttaa voidaksemme tapauskohtaisesti laajentaa evaluointejamme kattamaan osittain myös ulko-, turvallisuus- ja kauppapolittisia elementtejä, Keskitettyjen evaluointien laatu todettiin yleisesti hyväksi, mutta hajautettujen evaluointien laadussa ja toteutuksessa on parantamisen varaa. Evaluointiyksikön koulutus- ja help desk -palvelutarjontaa hyvää, yksikön budjetti todettiin riittäväksi verrattuna käytettävissä oleviin henkilöresursseihin.

Kehittämiskohteet, suositukset ja toimenpiteet: Evaluoinnit ovat usein varsin laajoja, pitkäkestoisia, kalliita, 'kompleksisia' ja raportit pitkiä ja vaikealukuisia. Tavoitteena palvella paremmin nopeaa evaluointitiedon tarvetta. Evaluointiyksikkö on kokeillut erilaisia 'uusia evaluointituotteita'. Evaluointien suositusten laatimiseen, näiden selkeyteen, realistisuuteen ja ministeriötä paremmin palvelimiseen tulee kiinnittää huomiota. Evaluointien suositusten laatimiseen, näiden selkeyteen, realistisuuteen ja ministeriötä paremmin palvelimiseen tulee kiinnittää huomiota. Johdonvastineprosessia ja takaisin raportointia tulee kehittää. Suositusten tulee tukea (milloin mahdollista) ministeriön politiikkatyötä ja meneillään olevia prosesseja. Tulisi selkeämmin määritellä kuka vastaa suositusten toimeenpanosta. Evaluointiyksikön tulee satsata evaluointien käytettävyyteen esimerkiksi rajaamalla ne käyttötarkoitusta paremmin palveleviksi, tulosten tulisi olla nopeammin käytettävissä ja raportit selkeämpiä ja vastaukset evaluointikysymyksiin selkeämmin esillä. Evaluointitiedon jakamista sekä raporttien laatua ja luettavuutta tulisi parantaa.

Keskustelussa nostettiin esille kysymys siitä, mitä ihmisoikeusperustaisuus käytännössä tarkoittaa, onko mekanismeja sen ohjaukseen, arviointiin, vaikuttavuuden arviointiin. Voisiko vaikuttavuutta verrata Ruotsiin tai Norjaan, onko mahdollista vertailla?

Ulkoministeriö vastasi, että Ruotsin ja Norjan kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä, kuten muidenkin pohjoismaiden kanssa. Samanlaiset arvot ja toimintamallit, mutta heillä on enemmän rahaa, mutta periaatteet ovat kuitenkin samanlaiset. Nyt on jo olemassa hyvä järjestelmä, oi-perustaisuus on sateenvarjo että läpileikkaava teema. Mittarit sille on, sekä laaturyhmäkäytäntö ja omat neuvonantajat. Tiedolla johtamisen prosessia on kehitetty, jotta hallitusohjelman painotukset tulisivat toteutumaan. Myös io-perustaisuutta edistetty tästä näkökulmasta.

Kysyttiin monenkeskisen yhteistyön evaluoinnista: henkilöstöresurssit ovat ohuet, asiantuntijapanokset yk-järjestöissä laskussa. Onko tulossa parannusta, miten suosituksia käsitellään?

UM: johdonvastineprosessi tästä kesken, lähiviikkoina julkistetaan monenkeskeisen vaikuttamisen ja yhteistyön selonteko/raportti; vaikuttamisasiaa käydään siinä läpi. Toimenpiteet edessä. Multilateralismi on tullut jäädäkseen, tullaan satsaamaan lisää resursseja.

5. Miten Suomi kantaa globaali vastuuta? KPT:n väliarvio hallitusohjelman kehityspoliittisten kirjausten edistämisestä –julkaisun kärjet ja viimeistely

KPT:n työohjelman mukaisesti toimikunnan on määrä ottaa kantaa ja edistää osaltaan keskustelua kevään merkittävistä kehityspoliittisista tapahtumista. Näitä ovat muun muassa Suomen Afrikkastrategian ja Kehityspoliittisen selonteon julkaisu, josta käydään syksyllä selontekokeskustelu eduskunnassa. Vastaavasti KPT:n asettamiskirjeessä hallitusohjelman seuranta (kehityspoliitiikan osalta) on nimetty KPT:n kauden tehtäviin. Huhtikuun työvaliokunnan päätökselle sihteeristön tehtäväksi annettiin laajempi, hallitusohjelman keskeiset kehityspoliittiset kirjaukset kattavan ja KPT:n suosituksiin (ml. vuoden 2019 Globaalien vastuun malli) peilaavan lausuntopohjan laadinta. Sen ensimmäinen versio valmistui toukokuussa ja se on käynyt läpi täysistunnon lähetekeskustelun (koko KPT) sekä työvaliokunnan (varsinaiset jäsenet) ennen suosituksiin kohdentuvaa kommentointikierrosta. Tämä kommentointikierros päättyi elokuussa ja oheinen luonnos on viimeistely sen pohjalta.

Keskeisistä kirjauksista nostetaan heti julkaisun alkuun selkeät kärjet (kiitokset ja kehittämiskohteet) ja ne ryhmitellään tämän hallituskauden sekä ylivaalikautisiin toimiin. KPT:n työvaliokunta esitti alustavissa keskusteluissa tämän hallituskauden akuutteihin toimiin muun muassa kehitysrahoituksen tiekartan (ml. humanitaarinen apu) kiireellistä tarvetta, gender- ja ilmasto-rahituksen kirittämistä sekä tilastoviestinnän vahvistamista. Mahdollisia kiitoksenaiheita voisivat olla puolestaan esimerkiksi ylivaalikautinen ote itsessään, kolmoisneksuksen nousu sekä pitkäjänteinen verotus ja kehitys –työ. Tuleviin ylivaalikautisiin toimiin kuuluisi kehityspoliitiikan profiiliin ja siihen liittyvän johdonmukaisuuden selkeyttäminen osana Agenda2030 työtä.

Väliarvio on tarkoitus saattaa loppuun mahdollisimman pian täysistunnon jälkeen julkaista syyskuun aikana. Syksyn kehysriihtä varten on tehty erillinen sihteeristön taustapaperi. Julkaisu luovutetaan ministerille ja se toimii keskustelupaperina sekä sen tiivistelmä vaikuttamisvälineenä jatkossa.

KPT:n jäsenistä kehitysrahoituksen osalta Perussuomalaiset jättävät eriävän miellipiteen. Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) on ilmaissut tyytyväisyytensä hallituksen Afrikka-strategian ratkaisuihin sellaisenaan, mutta eivät yhdy tässä esitettyihin ehdotuksiin. Lisäksi he korostavat finanssisijoitusten, erityisesti Finnfundin entistä vahvempaa roolia.

Keskustelussa todettiin, että paperilla on kiire, jos halutaan vaikuttaa 14.9. lähetekeskusteluun eduskunnassa ja valiokunnassa (UaV). Toivottiin, että eduskunnan selontekokeskustelu ei menisi pelkästään Afganistanin tilanteen käsittelyyn ja siksikin olisi tärkeää saada paperi valmiiksi mahdollisimman pian.

Ulkoministeriö huomioi, että paperissa on runsaasti suosituksi, jotka ovat jo työn alla. Myös ylivaalikautisuusmuotoiluun toivottiin selvennystä: strateginen päivitys hallituskauden alussa; selonteko tuodaan vastaamaan ajankohtaiseen tilanteeseen ja tuloraporttiin hallituskauden alussa. Ei siis olla tekemässä uusia linjauksia, vaan päivitetään. 85% sukupuolten tasa-arvotavoitteen osalta on tehty ulkoministeriön sisäinen ohje ja uusia päätöksiä katsotaan sen valossa. Etene mistä kohti 85% tavoitetta tapahtuu. Liikkeellä on nyt eri lukuja ja asiaan toivotaan korjausta; avoin dataportaali aukeaa tämän vuoden aikana, mahdollistaa tilastotiedon äärelle pääsyn kaikille. Hallitusohjelmassa vahvistetaan ulkoministeriön hallinnollisia resursseja ja tätä toivottiin vielä tarkasteluun KPT:n paperiin. Perhesuunnittelun mainintaa toivottiin, samoin kuin realismia rahoituksen suhteen. Todettiin myös, että suurimmalla osalla puolueista on sitoutuminen 0,7

tavoitteeseen ja että, se on myös perustana ylivaalikautisuudelle. Toivottiin koronan (jälkihoi-
don) lisäämistä kärkiviesteihin.

- Paperi viedään viimeistelytyöpajaan työvaliokunnan jäsenille

6. Tiedoksi asiat

- Ilmasto(rahoitus)työryhmä käynnistyy 16.9. Kutsut kaikille kiinnostuneille KPT-tahoille.
- Ruokaturva ja ruokajärjestelmien tulevaisuus: keskeisiä kehityspoliittisia kysymyksiä Suo-
melle kieliversiot EN/SU valmistumassa taitosta syyskuun puoliväliin mennessä.
- Kestävän kehityksen rahoitus –tilausselvitys etenee, valmistuu lokakuun loppupuolella
2021. Tuloksia käsitellään marraskuun täysistunnossa. Ohjausryhmän jäsenet tapaavat
MA 20.9. (aika tbc).
- KPT:n puheenjohtajisto ja sihteeristö ovat tapamassa Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankaup-
paministeri Ville Skinnaria syyskuussa.
- VNK:n ja KEKE-toimikunnan Kestävän kehityksen tiekarttatyö ja sen murrospolut jatkuu.
Läpileikkaaviin teemoihin kuuluu myös Suomen globaali vastuu, josta KPT:tä tullaan kuu-
lemaan syksyn aikana.
- Kehitysyhteistyön muutokset ja muutostekijät Pohjoismaissa – pääsihteeri mukana yh-
teispuhjoismaisessa julkaisuhankkeessa 12/2020 – 12/2023 Suomen osalta. Tutkimus-
prosessi tuo arvokasta vertaistietoa kustakin pohjoismaasta ja se paikkaa osaltaan Suo-
men kehityspoliittikan tutkimuksen puutetta Suomessa. Tutkimusprosessin tuloksia voi-
daan käyttää KPT:n vaikuttamistyöhön ml. yhteispuhjoismaisen tapahtuma Helsingissä
2022/23. Muut ryhmän jäsenet ovat ryhmän vetäjä prof. Anne Mette Kjær (Aarhusin yli-
opisto, Tanska), päällikkö Jan Pettersson (Expertgruppen för biståndsanalys, Ruotsi) ja
vanhempi tutkija Elling Tjønneland, Chr. Michelsen Institute (CMI). Artikkelin vertaisar-
vio DL 1.3.2022. Kirjoittajat koolla Hanasaressa SU-TI 5.-7.9.
- KPT:n Youtube –kanava auki, materiaali sisältää webinaaritalenteita tältä toimikaudelta.
- KPT:n verkkosivujen saavutettavuus on katsastettu.

7. Tulevat KPT-tapahtumat

- PE 17.9. (aika tbc) International IDEA:n pääsihteeri Kevin Casas-Zamora tapaa KPT:tä ja
kertoo marraskuussa julkaistavasta Global State of Democracy -raportista
- TO 14.10. klo 9:30-11:00 Työvaliokunta (Teams)
- TO 18.11 klo 9:30-11:30 Täysistunto (Teams) Teemana mm. Kestävän kehityksen rahoitus
ja yksityissektorin tuen linjaus

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.31.